

Sygn. akt VI GC 187/16

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie VI Wydział Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Marta Zalewska

Protokolant: inspektor Agnieszka Chmiel

po rozpoznaniu w dniu 16 września 2016 r. w Rzeszowie

na rozprawie

sprawy z powództwa: A. P.

przeciwko: B. P. (1), L. P. (1)

o zapłatę

I. oddała powództwo,

II. zasądza od powoda A. P. na rzecz pozwanych B. P. (1), L. P. (1) kwotę 7.217 zł (siedem tysięcy dwieście siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu.

sygn. akt VI GC 187/16

UZASADNIENIE

Wyroku z dnia 23 września 2016 r.

Pozwem z daty 20.04.2016 r. powód A. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą P. P.H.U (...) wniósł pozew przeciwko L. P. (1) i B. P. (1) wspólnikom spółki cywilnej P. C. (...) S.C. L. P., B. P. o zapłatę solidarnie na jego rzecz kwoty 194 683,00 zł. z ustawowymi odsetkami od daty 20.01.2016 r. i kosztami postępowania. Powód wskazał, że pozwany zawarł jako generalny wykonawca umowę nr ZG.271.1.8.2015 z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe – Nadleśnictwo U. umowę o roboty budowlane, w której pozwani zobowiązali się wobec inwestora do przedłożenia wraz z fakturą VAT pokwitowania od podwykonawców zapłaty należności na ich rzecz. W dniu 17.08.2015 r. powód zawarł z pozwanymi umowę o podwykonawstwo z wynagrodzeniem ryczałtowym w wysokości 725 700 zł. brutto. Roboty wykonane zostało zgodnie z ustaleniami stron, podpisano protokół odbioru, powód wystawił fakturę VAT na kwotę 725 700 zł. Powód wskazał, iż kierując się złą sytuacją finansową pozwanych, celem uzyskania płatności od inwestora i środków na zapłatę jego wynagrodzenia, powód złożył pozorne oświadczenie woli z daty 30.12.2015 r., że prace zostały rozliczone. Powód kierował się złą sytuacją finansową pozwanych i brakiem środków na zapłatę jego wynagrodzenia. Strony postępowania w rozliczeniu dokonały kompensaty kwoty 250 000 zł., pozwany zapłacił nadto kwotę 280 000 zł. Pozwani nie zapłacili pozostałej kwoty 194 683 zł. Ugodowe próby zakończenia sporu nie przyniosły rezultatu.

W sprzeciwie od nakazu zapłaty wydanym w postępowaniu upominawczym pozwani wnieśli o oddalenie powództwa w całości i zasądzenie kosztów postępowania. Przyznali fakt zawarcia umowy o podwykonawstwo, jej wykonanie i wysokość należnego wynagrodzenia. Pozwani podnieśli zarzut zapłaty całego wynagrodzenia, a to w drodze

kompensaty, przelewu oraz co do kwoty 195 700 zł. na raty, zaliczkowo do rąk powoda gotówką wypłacaną uprzednio z bankomatu. Pozwani zaprzeczyli swojej złej sytuacji finansowej.

W odpowiedzi na sprzeciw powód /k. 189/ zaprzeczył twierdzeniom pozwanych w szczególności tych dotyczących zapłaty gotówką i podtrzymał stanowisko w sprawie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwani L. P. (1) i B. P. (1) wspólnicy spółki cywilnej P. C. (...) S.C. L. P., B. P.. jako generalni wykonawcy zawarli z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe – Nadleśnictwo U. w dniu 7.08.2015 r. umowę nr ZG.271.1.8,2015 o roboty budowlane, której przedmiotem była „Przebudowa deszczowni zlokalizowanej na terenie szkółki leśnej w Leśnictwie O. w procedurze zaprojektuj i wybuduj”. Zapłata wynagrodzenia została uzależniona przez inwestora od przedstawienia mu przez generalnego wykonawcę wraz z fakturą dowodów zapłaty wynagrodzenia na rzecz podwykonawców lub oświadczenia podwykonawców o uregulowaniu względem nich wszystkich należności, które miały potwierdzać brak zaległości wykonawcy.

Powyższe okoliczności jako przyznane i bezsporne nie wymagały dowodzenia w myśl art. 229 kpc.

Strony postępowania powód A. P. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą P. P.H.U (...) zawarł z pozwanymi dnia 17.08.2015 r. umowę o podwykonawstwo na powyższym zadaniu. Powód oświadczył w niej, że jest mu znana treść umowy zawartej z inwestorem. Strony ustaliły wysokość wynagrodzenia ryczałtowego na kwotę 725 700 zł. brutto. Płatność miała nastąpić do 14 dni od daty otrzymania prawidłowo wystawionej faktury wraz z uwzględnieniem potrąceń wynikających z umowy. Podstawą jej wystawienie miał być podpisany protokół odbioru. Powód wystawił pozwanemu w dacie 29.12.2011 r. fakturę VAT nr (...) na kwotę 725 700 zł. brutto.

Powyższe okoliczności jako przyznane i bezsporne nie wymagały dowodzenia w myśl art. 229 kpc.

Powyższe wynagrodzenie zostało zapłacone w całości przez pozwanych na rzecz powoda. Część wynagrodzenia w łącznej wysokości 195 700 zł. pozwani zapłacili powodowi w okresie poprzedzającym datę 30.12.2015 r. zaliczkowo gotówką do jego rąk, wypłacając uprzednio gotówkę z bankomatów i banku. W dniu 30.12.2015 r. powód złożył oświadczenie, iż zgodnie z umową 8.08.2015 r. pt. „Przebudowa deszczowni zlokalizowanej na terenie szkółki leśnej w Leśnictwie O. w procedurze zaprojektuj i wybuduj” prace zostały rozliczone i otrzymał wynagrodzenie w wysokości 725 700 zł. brutto.

dowody: zeznana słuchanych na rozprawie w dniu 16.09.2016 r.: świadków J. N. , M. L. , M. U. / k. 220-221/ w charakterze pozwanej B. P. (1) i L. P. (1) /k.222-223/, częściowo zeznania słuchanego w charakterze powoda A. P. / k. 221-222/ , oświadczenie z dnia 30.12.2015 r. k. 150, z zestawienia operacji z rachunku bankowego pozwanych (k. 133-136) (...) Bank (...) oraz (...) (k.137-142) , z zawiadomienia o kontroli i protokoły z czynności 10.03.2016r. / k.143, 144/, z informacji o kompensacie z daty 15.01.2016r. /k. 146/, pismo pozwanych z daty 20.04.2016 r. k. 193, oświadczenie z dnia 30.12.2015 r. k. 150,

Pozwani w związku z wykonaniem umowy wystawili inwestorowi z tytułu należnego wynagrodzenia fakturę VAT nr (...) na kwotę 738 000 zł. brutto. Do faktury dołączyli w/w oświadczenie powoda z dnia 30.12. (...).

W dacie 15.01.2016 r. pozwani założyli oświadczenie w przedmiocie kompensaty swojej wzajemnej wierzytelności wysokości 250 000 zł., a w dacie 4.01.2016 r. dokonali przelewu kwoty 280 000 zł., z tym że powód wskazał jako właściwy do zapłaty rachunek bankowy swojego ojca.

Powyższe okoliczności jako przyznane i bezsporne nie wymagały dowodzenia w myśl art. 229 kpc.

Pozwani w roku 2015 wykazywali z działalności spółki przychód w wysokości 2 189 957,99 zł. i dochód 172 951,27 zł. W okresie 2015 -2016 r. rachunek bankowy powoda prowadzony przez (...) w B. był zajęty przez komorników, prowadzących postępowania egzekucyjne, toczyły się p-ko pozwanemu egzekucje.

dowody: z PIT 36 L oraz PIT B pozwanych za rok 2015r. /k. 127-132/, informacja (...) w B. z dnia 2.06.2016 r. k. 185, na rozprawie w dniu 16.09.2016 r.: częściowo zeznania słuchanego w charakterze powoda A. P. /k. 221-222/ ,

Sąd ustalając powyższy stan faktyczny w szczególności na okoliczność dokonania zapłaty spornej w sprawie części wynagrodzenia oparł się na dowodach powołanych dokumentów, w szczególności oświadczenia powoda potwierdzającego zapłatę spornego w sprawie wynagrodzenia oraz potwierdzających go na zasadzie domniemania faktycznego (art. 231 kpc) dowodów z wyciągów z rachunków bankowych oraz zeznań świadków i strony pozwanej. Dowody powyższe wzajemnie się potwierdzały i uzupełniały, dając wiarygodny i kompletny obraz rozliczeń stron.

Sąd nie dał zaś wiary dowodowi z zeznań strony powodowej, a to w części dotyczącej tytułu dokonywanych przez pozwanego wpłat (pożyczki czy inne rozliczenia), jako sprzecznych z powyższymi dowodami, w szczególności z jego oświadczeniem z daty 30.12.2015 r. Nie dał też wiary twierdzeniom powoda, iż strony wedle dokonanego w styczniu wzajemnego rozliczenia ustaliły, iż do zapłaty powodowi pozostaje kwota dochodzona pozwem. Zaprzeczyli temu w swych zeznaniach pozwani, wskazując na kwotę dłużną powodowi , którą na podst. tego rozliczenia zapłacili w dniu 14.01.16r. Nadto powód nie zawniósł tegoż „rozliczenia” (miała być to forma na piśmie) jako dowodu w sprawie.

Sąd oddalił wnioski dowodowe z dokumentów finansowych pozwanego i wniosek dowodowy z opinii biegłego sądowego z zakresu finansów, który miał opiniować w oparciu o w/w dowody z dokumentów finansowych na okoliczności transakcji i łącznej kwoty transakcji dokonanych pomiędzy stronami i faktycznej wysokości przelanej kwoty oraz zaległości w zapłacie. Dowody te nic nie wnosiły do sprawy wobec tego, że sporne zapłaty, na które powoływał się pozwany miały być dokonywane gotówkowo, po uprzedniej wypłacie w bankomacie, a kwota przelewów i potrąceń nie była sporna w sprawie. Powód ponadto w/w wnioski dowodowe cofnął w piśmie z daty 6.06.2016 r. Powód cofnął także wnioski dowodowe z zeznań świadków zawniósłowanych pozwie.

Sąd oddalił wnioski dowodowe dotyczące kwestii bezspornych, a to na okoliczność zawarcia obu umów, ich treści, wykonania robót objętych umowami, wystawienia faktur z tytułu wynagrodzenia, dokonania kompensaty w kwocie 250.000 zł i zapłaty kwoty 280.000 zł na poczet wynagrodzenia powoda z tyt. w/w fv jako bezspornych w myśl art. 229 kpc i jako takich nie wymagających dowodzenia.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powód domagał się od pozwanych zapłaty wynagrodzenia z umowy podwykonawczej o roboty budowlane /art. 647 kc/. W sprawie bezspornym był fakt zawarcia umowy, jej treść, jej wykonanie i wysokość należnego wynagrodzenia. Powód już na etapie wnoszenia pozwu przyznał fakt częściowej zapłaty, a to kwot 280 000 zł. /przelew/ oraz w drodze kompensaty w wysokości 250 000 zł. Kwoty te nie były objęte sporem w przedmiotowej sprawie.

Powód dochodził pozostałej, po w/w zapłacie i kompensacie , do zapłaty kwoty 194 683 zł. Pozwany zakwestionował żądanie pozwu, podnosząc zarzut zapłaty, który okazał się zasadny.

Na wstępie należy wskazać, iż co do zasady to na pozwanym spoczywa ciężar dowodzenia w znaczeniu materialnym / art. 6 kc /zasadności powyższego zarzutu. Innymi słowy ma obowiązek wykazania wykonania zobowiązania – zapłaty oraz ponosi negatywne konsekwencje nieudowodnienia powyższego.

W sprawie jednak istotnym było, iż powód wystawił pozwanemu pokwitowanie zapłaty, o którym mowa w art. 462 kc. Przepis ten ma na celu ochronę interesu dłużnika, pozwalając na przeprowadzenie dowodu spełnienia świadczenia. Ze wspomnianego pokwitowania wynika jednoznacznie, iż prace zostały rozliczone, a powód otrzymał wynagrodzenie w wysokości 725 700 zł. t.j. ustalonej w umowie. Pokwitowanie jest oświadczeniem wiedzy, a nie woli. W konsekwencji nie znajdują w przypadku tego oświadczenia zastosowania przepisy dotyczące złożenia oświadczenia woli drugiej stronie dla pozorów i dalszych tego konsekwencji /art. 83 kc/. Funkcją pokwitowania jest ułatwienie dłużnikowi udowodnienia, że spełnił świadczenie. Z punktu widzenia prawa procesowego pokwitowanie jest dokumentem prywatnym w rozumieniu art. 245 kpc i jako takie potwierdza jedynie, że osoba, która je podpisała, złożyła tej treści oświadczenie. Nie korzysta natomiast z domniemania prawdziwości zawartych w nim oświadczeń, wobec czego osoba

mająca w tym interes prawny może twierdzić i dowodzić, że treść złożonych oświadczeń nie odpowiada stanowi rzeczywiście. Pokwitowanie należy do oświadczeń wiedzy, mających charakter potwierdzenia faktów. Nie wpływa na ukształtowanie stosunku zobowiązaniowego i może być zakwestionowane, ponieważ stan w nim stwierdzony jako fakt podlega ocenie w kategoriach prawdy lub fałszu. Podważenie prawdziwości oświadczenia zawartego w pokwitowaniu może być dokonane wszelkimi środkami dowodowymi /wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie - I Wydział Cywilny z 2015-02-24, I ACa 1276/14/. Nie znajdują uznania Sądu oraz nie niweczą wartości dowodowej pokwitowania same wyjaśnienia powoda, iż ten złożył oświadczenie dla pozorów, nawet przy ujęciu potocznego znaczenia tego sformułowania. Powód będąc profesjonalnym uczestnikiem obrotu prawnego winien sobie zdawać sprawę ze znaczenia i konsekwencji składanych oświadczeń. Zresztą powód doskonale wiedział, iż oświadczenie o dokonanej zapłacie nie jest prawnie irrelevantne, skoro spowoduje daleko idący skutek w postaci zapłaty wynagrodzenia przez inwestora pozwanym. Tymczasem powód świadomie dążąc do wywołania skutku na płaszczyźnie rozliczeń z inwestorem, zdawał się z góry bezpodstawnie zakładać brak znaczenia oświadczenia na płaszczyźnie jego rozliczeń z jego kontrahentem. Tymczasem istotną konsekwencją powyższego oświadczenia: „pokwitowania zapłaty” w przedmiotowej sprawie była zmiana rozkładu ciężaru dowodzenia. Skoro powód wystawił pokwitowanie zapłaty, to na nim spoczął ciężar udowodnienia /art. 6 kc /, iż stan rzeczy ma się inaczej, niż wynika to z treści pokwitowania i w konsekwencji zapłata nie została dokonana. Winien wykazać, iż pokwitowanie nie odzwierciedla faktycznego stanu rzeczy, przy czym niewykazanie powyższego skutkowało negatywnymi konsekwencjami prawnymi dla powoda w postaci oddalenia powództwa jako zaspokojonego przez pozwanych przed procesem. Powód winien przeprowadzić dowód przeciwności, polegający na wykazaniu negacji twierdzeń przeciwnika (wykazaniu ich fałszywości), którego skutecznie nie przeprowadził i to nie tylko w oparciu o przedłożony przez siebie materiał dowodowy, ale w ogóle o materiał zgłoszony w sprawie.

Sąd miał przy tym na uwadze, że faktycznie w dacie podpisania pokwitowania zapłata co do kwoty 250 000 zł i 280 000 zł jeszcze nie nastąpiła jako że potrącenie i przelew miały miejsce w dacie późniejszej. Zatem w tym przedmiocie domniemanie dokonania przez pozwanych zapłaty w dacie złożonego oświadczenia pokwitowania zostało skutecznie obalone. Niemniej jednak w sprawie sporną była reszta kwoty, wynikającej z w/w pokwitowania, co do której pozwany podniósł zapłatę gotówką w datach poprzedzających datę pokwitowania i w tym zakresie aktualnym był w/w obowiązek procesowy dowodzenia spoczywający na powodzie, mający na celu obalenie prawdziwości faktów wskazanych w pokwitowaniu. Powód na powyższe nie zaoferował w zasadzie żadnych, poza swymi zeznaniami dowodów. Dowód z zeznań powoda na tę okoliczność pozostawał w sprzeczności z zeznaniami pozwanych, którzy jednoznacznie i spójnie potwierdzali fakt zapłaty. B. P. (1) wskazała, że w dacie zapłaty pomiędzy stronami była to jedyna inwestycja, a w tamtym czasie nie było pomiędzy stronami pożyczek prywatnych. Nie może ująć uwadze, że powód przyznając zapłaty gotówką 100 000 zł., co do którego zeznawali tak pozwani jak i świadkowie, nie podał tytułem jakich „innych” rozliczeń miała być ona dokonana, a chodziło przecież o kwotę istotnego rzędu, trudnego do zapomnienia, nawet przy założeniu istnienia innych tytułów do rozliczenia się pomiędzy stronami. Także okoliczności, na które powołał się powód i które towarzyszyć miały podpisaniu pokwitowania, nie były wiarygodne. Nie potwierdziły się twierdzenia powoda dotyczące złej sytuacji finansowej pozwanych, którzy wg stanowiska powoda, nie mogąc wygospodarować środków na zapłatę mu wynagrodzenia musieli uprzednio uzyskać dowód zapłaty warunkujący wypłatę od inwestora. Twierdzenia powoda w tym zakresie były gołosłowne. Jednocześnie złej sytuacji pozwanych nie potwierdziły przedłożone w sprawie deklaracje PIT za 2015 r. Natomiast to przeciwko powodowi toczyły się postępowania egzekucyjne skutkujące zajęciem jego rachunku bankowego, co uwiarygadnia twierdzenia pozwanych, iż w roku 2015 zapłacili sporną kwotę gotówką, w ratach, z pominięciem rachunku bankowego powoda, gdzie istniało ryzyko zajęcia tych kwot przez komornika.

Kolejną kwestią jest, iż świadkowie zeznający w sprawie faktycznie potwierdzali dokonywanie zapłat gotówkowych przez pozwanych na rzecz powoda. Wiarygodności tych zeznań nie umniejsza to, że nie były precyzyjne, ani nie wskazywały tytułu rozliczeń. Sąd miał na uwadze, że osoby te, nie będąc bezpośrednio zainteresowanym tytułem obserwowanych wpłat, nie podawali w ramach jakich rozliczeń ich dokonywano. Zeznania te dodatkowo tylko potwierdzały wiarygodność tak pokwitowania, jak i zeznań pozwanych.

Podsumowując, zebrany w sprawie materiał dowodowy nie był wystarczającym do przyjęcia, iż powód wykazał fałszywość faktu zapłaty stwierdzonego w pokwitowaniu oraz twierdzeń pozwanych w zakresie kwot dochodzonej pozwem, tym samym nie obalił domniemania zapłaty, wynikającego z pokwitowania zapłaty (art. 466 kc). Mając na uwadze powyższe sąd oddalił powództwo, orzekając na podstawie art. 647 kc, jak w pkt I wyroku.

W przedmiocie kosztów postępowania sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc i § 2 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22.10.2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych /Dz.U. 2015.1804/.